

**ПРЕЗЕНТАЦІЯ НА ТЕМУ:
МАРТОС**

Підготувала:
Пасічник Анастасія

ІВА́Н ПЕТРО́ВИЧ МА́РТОС

(нар. 1754, Ічня, Прилуцький полк, Гетьманщина (нині Чернігівська область, Україна) — † 5 (17) квітня 1835, Петербург, Російська імперія) — український скульптор

ЖИТТЄПИС

Народився в 1754 році у місті Ічні (тепер Чернігівська область) в козацькій родині. Дядько Мартоса був сотником ічнянської сотні й добрим різьбярем. Відомо, що він різьбив іконостас ічнянської церкви та скульптури цього іконостасу. Тому перші кроки Іван Мартос міг пройти у себе вдома.

З 1764—73 навчався у Петербурзькій Академії Мистецтв у Л. Роллана і Н. Жілле. Але найбільш його хист до скульптури сформувався за кордоном, у Римі, в майстерні славного Антоніо Канови. Працюючи там, Мартос багато малював під проводом Помпео Батоні та Рафаеля Менгса, велетнів західноєвропейського малярства доби класицизму.

В 1779 р. Мартос повернувся до Петербурга вже як справжній майстер, скульптор. Тому був призначений до Академії мистецтв у Петербурзі, був її професором (з 1794), а пізніше — ректором (з 1814). Більше ніж за півстоліття своєї праці Мартос залишив по собі в мармурі та бронзі велику кількість скульптур.

Роботи І. Мартоса мали великий вплив на скульпторів Російської імперії 19 століття.

Помер 5 (17) квітня 1835 року в Петербурзі.

ТВОРЧИСТЬ

Надгробні пам'ятники — найкращі твори Мартоса, праця над ними найбільше відповідала елегійній вдачі Мартоса, цього «поета мрійної й сумовитої грації» (характеристика барона Врангеля). Це визнавали вже сучасники Мартоса. Композитор М. Глінка казав про нього: «його мармур плаче».

**ПАМ'ЯТНИК КУЗЬМІ МІНІНУ ТА
ДМИТРУ ПОЖАРСЬКОМУ В
МОСКВІ 1804-1818 РР.**

РАННІЙ ПЕРІОД

Для його надгробних пам'ятників раннього періоду (надгробки: С. С. Волконської, Третяковська галерея; М. П. Собакіної; обидва — мармур, 1782) характерні строга архітектоніка композиції, тонке моделювання форм, майстерне поєднання високого і низького рельєфу. У подальшому Мартос відходить від барельєфного принципу композиції, відособлюючи людську фігуру від скульптурного фону і монументалізуючи пам'ятник в цілому (надгробки: Н. І. Паніна, 1788, Е. С. Куракіної, 1792; обидва — мармур, Музей міської скульптури, Санкт-Петербург).

Продовжуючи часто використовувати мотив пірамідальної стели з включеним в неї барельєфного медальйона-портрета померлого, Мартос усе більш різноманітнить розташування скорботних фігур, вдається до поліхромії відтінків мармуру.

Відтворення інтимного світу переживань, властиве раннім пам'ятникам Мартоса, з початку 1790-х років змінюється підкресленням суспільної значущості монумента, образний вид якого ускладнюються і часом навіть драматизується.

ЗРІЛИЙ ПЕРІОД

Найкращий період творчості Мартоса — час після повернення з-за кордону — до війни дванадцятого року. В цей час постала велика кількість надгробків із мармуру та бронзи на цвинтарях Петербурга та Москви; в Києві за працю Мартоса вважають надгробок Іллі Висоцького біля Видубицького монастиря.

Твори Мартоса зрілого періоду відрізняються загальною монументальністю форм, органічним зв'язком з архітектурним середовищем ясною замкнутістю композиції, лаконічною виразністю силуету; їх емоційне навантаження з початку 1800-х років відрізняється суворою стриманістю героїв в прояві відчуттів, особливою величавістю образів, покликаних втілити античні ідеали мужності і досконалої краси (надгробки: К. Розумовського в Батурині 1803-1805; П. Рум'янцева в Києві 1797—1805; О. І. Гагаріної, бронза, 1803, Петербург; Павла І, мармур, 1807, Павловськ). Між цими монументами особливо відомий найменш вдалий твір — пам'ятник Кузьмі Мініну та Дмитру Пожарському в Москві 1804-1818 рр.

ПАМ'ЯТНИК АРМАНУ ДЕ
РІШЕЛЬЄ

ПІЗНІЙ ПЕРІОД

Вдалішим виявивсь пам'ятник герцогу Рішельє в Одесі (бронза, 1823—1828), який несе в собі багато рис пізньої творчості Мартоса, в якому стають помітні нотки ригоризму, схильність до надмірної узагальненості форм і в той же час до дріб'язковості в деталях (пам'ятник Олександрю I в Таганрозі, бронза, 1828—1831). Один з найвдаліших монументів — пам'ятник Потьомкіну в Херсоні 1829-1835.

РОБОТИ

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ)